



Abdul Rani är 65 år och en av de äldsta i Pashai-byn. Han kallas för Baba (morfar, farfar) och har 70 barnbarn.

Han kallas Baba och dricker helst mjölk

TEXT & BILD: JOHAN RAHM

Det är en vanlig tisdag i Pashai-byn. Den heter så för alla som bor där talar pashai och är pashai. Det är en av Afghanistans fler än 50 etniska grupper. De är färre än 400 000 i en befolkning på 31 miljoner invånare. Många av dem bor i östra Nuristan, men den här byn ligger i Kapisaprovinsen tre timmars bilfärd norr om Kabul. Helst ska man ha en jeep för att klara vägarna.

– Tisdagar och andra dagar börjar klockan fyra på morgonen. Då går vi män till moskén för att be, berättar

Abdul Rani, som är en av byns äldsta med sina aktningvärda 65 år.

Baba kallas han av alla, farfar och morfar som han är till 70 barnbarn, som alla bor i byn. Han har varit sin by trogen hela sitt liv, sett skördar och krig komma och gå medan byn vuxit från 180 personer till nu bortåt 500. Det är alla barn som föds, Allahs vilja.

– Sedan blir det frukost vid 6-tiden, te, bröd och socker, och arbetsdagen börjar, ut på fälten, ta hand om djuren och odlingarna.

Det är vår och varmt i dalgången mellan fjällen. Här odlas majs, vin-

druvor, äpplen, vete, valnötter, men framför allt ser man mullbärsträd. De grönskar friskt mellan de bruna lerhusen utefter de slingrande skumpvägarna.

– Jag är gammal, så det är jag som organiserar och fördelar arbetet, säger Baba med en stor självklarhet.

– Lunch blir det vid tolv. Några ägg kanske, bröd, potatis, grönsaker, yoghurt eller mjölk. Kött blir det bara någon gång i månaden. Är det varmt så vilar vi ett par timmar efter maten.

Sedan rullar arbetet på fram till fem då det är dags att samlas i moskén igen. Männerna stannar kvar



Motarbar är Babas barnbarn. De är båda eniga om att den nybyggda flickskolan är det bästa som hänt byn på länge.

där och pratar fram till kvällsmaten vid sjutiden, som kvinnorna lagar till därhemma. Sedan händer det inte så mycket mer. Dagen stillnar mot natt. Man sitter och pratar. Det blir mörkt, finns ingen el, men fotogenlampor. Somnar gör man vid tio och strax börjar en ny dag.

Fast det finns också nätter då man jobbar, när man står på tur att sköta bevattningen. I går natt var det Motarbar Khans tur. Han är 21 år och en av Babas alla barnbarn. Själv har han en son på två år och vill ha minst tre barn till.

– Vatten måste ledas ut på alla fälten, diken och kanaler rensas på dy. Det höll jag på med från sex på kvällen till fyra på morgonen då jag gick till moskén. Inte undra på att han ser sliten ut i dag.

Många av hans kamrater jobbar i Iran. De unga männen drar dit i 18-årsåldern, sliter hårt som arbetare, skickar hem pengar, och kommer sedan tillbaka efter tre, fyra år, gifter sig och stannar i byn för gott. Byn som bara växer och växer. Marken som knappt räcker till att föda alla.

Motarbar Khan gifte sig som 17-åring med sin då 16-åriga trolovade. Män gifter sig som regel när de är mellan 17 och 23 år här i byn. Enda anledningen till att inte göra det är brist på pengar. Flickorna är mellan 15 och 20 år. En kvinna som är 25 och ogift kan få svårt att hitta en man. Männen blir övermogna först efter 35.

Hans liv liknar mycket Babas liv. Tycker ungefär likadant gör de också.

I varje fall när de är i samma rum.

► Hur ska en bra kvinna vara?

Det blir fnissigt värre i rummet där det bara finns män som sitter på mat-tor och sörplar lait au thé, varm fet mjölk med en skvätt te i och mycket, mycket socker.

Viktigast av allt är att kvinnan är en god muslim, är stark i tron, ber fem gånger om dagen, läser koranen (ja, hon ska helst kunna läsa), fastar under Ramadan, kan uppföra sig i alla sammanhang, inget sladder, är ärlig och lyder sin man. Det är alla rörande eniga om.

► Och en bra man, hur ska han vara?

Samma sak där, att vara en god muslim är det som väger tyngst. Han ska vara nyttig i samhället, hjälpa sina medmänniskor, arbeta hårt och vara artig. Han får absolut inte stjäla, luras, eller skada någon annan, varken man eller kvinna. Dessa inten betonas så starkt att man skulle kunna få för sig att det är just det som somliga män gör. Som med alla inten i de kristna budorden. Det är inte för inte som de finns där.

Närmaste flickskola ligger en halvmil bort, på dåliga vägar med lika dålig säkerhet, så dit vill man inte skicka sina flickor. Den tillfälliga lösningen är en så kallad *Community Based School* som startats av SAK. Den är inhyst i ett privathus i byn. Dit kommer flickor i alla åldrar och lär sig räkna och läsa och mycket annat.

Läraren är en ung man som gick ut gymnasiet häromåret.

– Flickor ska helst undervisas av kvinnliga lärare, men det finns ju knappt några sådana när flickorna inte får gå i skolan. Kvinnorna behöver kvinnliga läkare också, slår Baba fast.

Baba och Motarbar är eniga om att flickskolan är bland det bästa som hänt på länge. Flickorna får lära sig om islam, de lär sig om värderingar, klarar sig bättre i det sociala livet, de blir roligare att prata med, tar bättre hand om barnen. Därför ska alla flickor gå i skolan, tycker de. Det är lika viktigt som att pojkarna vandrar några kilometer till skolan i grannbyn.

80 procent av pashaimännen är analfabeter och 98 procent av kvinnorna. Pashai är ett par tusen år gammalt indo-iranskt, dardiskt språk. Men det var först för tre år sedan man utarbetade ett skriftspråk, och de första böckerna på pashai kunde tryckas.

► Det bästa i livet?

– Mjölk, svarar Baba sekundsnabbt och skrattar.

– Bön, säger Motarbar mer eftertänksamt.

► Och det värsta?

– Att vara änkling, min fru dog för elva år sedan, det hjälper inte, det är fortfarande lika tomt efter henne, suckar Baba.

– Arbetslöshet och fattigdom, tycker Motarbar, som ändå är optimist och ser att det går i rätt riktning med fred och fler skolor.

Baba säger inget om framtiden annat än att endast Allah vet. Det har varit upp och ned i hans liv, med fred och krig och en son som dödades av ryssarna. Men Baba och Motarbar är helt ense om vad bygden behöver för den framtid de vill ha:

– Reparerade vägar, fler skolor, kliniker, fabriker och jobb, framför allt jobb. ■

Johan Rahm är utvecklingsarbetare inom SAKs utbildningsprogram på plats i Afghanistans huvudstad Kabul.

